

BG

BG

BG

КОМИСИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИТЕ ОБЩНОСТИ

Брюксел, 4.3.2009
COM(2009) 114 окончателен

СЪОБЩЕНИЕ ЗА ПРОЛЕТНОТО ЗАСЕДАНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ

Движеща сила за възстановяването на Европа

ЧАСТ 1

СЪОБЩЕНИЕ ЗА ПРОЛЕТНОТО ЗАСЕДАНИЕ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪВЕТ

Движеща сила за възстановяването на Европа

1. ВЪВЕДЕНИЕ

През последните шест месеца Европа бе подложена на безпрецедентен натиск в резултат на глобалната икономическа криза. Реакцията на ЕС даде възможност да се провери нашата устойчивост и скоростта ни за отговор. Тази ситуация бе също така предизвикателство за координацията и засили необходимостта от солидарност между 27-те държави-членки. През есента ЕС предприе необходимите действия, за да се предотврати срив на финансовите пазари. През декември Съюзът постигна съгласие за прилагането на Европейски план за икономическо възстановяване (ЕПИВ) с цел овладяване на спада и създаване на условия за растеж. Комисията и държавите-членки реагираха положително на нуждата да се предприемат мерки за справяне с кризата и за подготовка за възстановяване.

Понастоящем тези мерки се прилагат и необходимостта от по-голяма координация, с която да бъде постигнат максимален положителен трансграничен ефект от тези мерки, започва да се усеща. Целта на настоящото съобщение е да се определят следващите стъпки за справяне с кризата и за постигане на възстановяване в ЕС. Съобщението съдържа амбициозна програма за реформа на финансовия сектор, разглежда мерките, които се вземат за поддържане на търсенето, насърчаване на инвестициите и запазване или създаване на работни места, и установява процедура за подготовка на срещата на върха по въпросите на заетостта, която ще се проведе през май. Освен това усилията на ЕС във вътрешен план са поставени в по-широк контекст, а именно предстоящата среща на върха на Г-20, на която ЕС трябва да представи амбициозна програма за реформа на системата за международно финансово управление.

Световната икономика продължава да отбелязва спад и предприятия, домакинствата и населението в целия ЕС са изправени пред намаляване в търсенето и загуба на работни места. Доверието във финансовия сектор продължава да бъде крехко. Появяват се нови слабости, за чието отстраняване е нужна координирана реакция. Прочистването на банковата система е необходимо условие за завръщане към нормални условия на кредитиране. Необходимо е голямо мобилизиране на усилията, тъй като възстановяването ще отнеме време.

Ефектът от стабилизирането на финансовите пазари все още не се усеща до степен, при която кредитната криза да отслабне и да се наблюдава възстановяване на отпускането на заеми за предприятия и домакинства. Поради тази причина ЕС трябва да поддържа темпото на реформа във финансовия сектор, като извърши реформи в регулирането и обмисли да въведе режим за надзор, който съответства в по-голяма степен на съвременните трансгранични реалности.

Докато отпускането на заеми бъде оскъдно, усилията за стимулиране на търсенето и на доверието на потребителите ще бъдат спъвани. След приемането на плана за възстановяване през декември започна прилагането на договорения пакет от стимули. Въпреки че ще отнеме време, докато положителният ефект от този пакет се почувства в цялата икономическата система, мащабът на усилията във фискалната сфера (около 3,3 % от БВП на ЕС или над 400 млрд. EUR) ще създаде нови инвестиции, ще подкрепи

работещите и техните семейства и ще стимулира търсенето. Предприетите действия започват постепенно да засягат и една по-далечна цел, а именно изграждането на конкурентоспособна и устойчива икономика на ЕС, както е предвидено в Лисабонската стратегия за растеж и заетост. По този начин ЕС не само се справя с непосредствения спад, но и се подготвя да се възползва в максимална степен от бъдещи възможности.

Същевременно кризата засегна работните места. Нужни са целенасочени действия, за да се ограничат затрудненията, изпитвани от населението, и да се предотврати изгубването на ценни умения. Може и трябва да бъдат предприети стъпки за запазване на трудовата заетост в периода на спад и за използване на креативни решения, чрез които да се запази целта за създаване на по-висококвалифицирана работна сила.

Кризата е глобална и възстановяването няма да бъде пълно, докато основните участници в световната икономика не започнат отново да отбелязват растеж и да търгуват заедно. Предприетите в ЕС мерки бяха вдъхновение за световните партньори и допринесоха за постигането на консенсус за действие, който следва да бъде превърнат в конкретни стъпки на предстоящата среща на Г-20 в Лондон.

Кризата се разрасна и значението на измерението на ЕС започна да се откроява все по-ясно. Единният пазар бе основата за икономическия растеж на ЕС през последните 15 години — двигател на растеж, чрез който бяха създадени милиони работни места, а Европа стана по-конкурентоспособна и по-ефективна. Той доведе до безпрецедентна взаимозависимост, което означава, че търговците, доставчиците, производителите и потребителите са обвързани помежду си повече от всякога. Всички държави-членки търгуват повече помежду си, отколкото с останалата част от света. Следователно най-добрият начин за насърчаване на икономиката е да се използва тази взаимозависимост, като бъде избегнат всеки опит за налагане на изкуствени ограничения върху отражението от мерките за възстановяване.

Това поставя акцента върху значението на координацията. В социалната и икономическата ситуация на държавите-членки се наблюдават безспорни различия, но всяка държава разполага с широк набор от средства, чрез които да се справи с характерните за нея обстоятелства. Тези средства ще бъдат най-ефективни, ако се използват в ясна рамка на ЕС. Например действията на национално равнище за стимулиране на търсенето често ще имат положителен трансграничен ефект върху стоките и услугите в други държави-членки и по този начин ще допринесат за възстановяването в Европа като цяло.

Икономиката на ЕС разполага с огромни предимства в дългосрочен план. Запазвайки силната си позиция на световните пазари за износ ЕС доказва, че е достатъчно конкурентоспособен, за да може да успее в ерата на глобализация. Той разполага с висококвалифицирана работна сила и социални модели, които доказват достойнствата си в момент на изключителен натиск, защитавайки най-уязвимите групи в нашето общество. ЕС е в особено добра позиция да осъществи преминаването към нисковъглеродна икономика и да се справи с технологичното предизвикателство, което представлява изменението на климата. Справянето с предизвикателството на кризата заедно в дух на солидарност е най-добрият начин, по който Европа може да използва своите предимства, за да овладее спада и да възстанови своя растеж.

2. ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА СТАБИЛНА И НАДЕЖДНА ФИНАНСОВА СИСТЕМА

2.1. Възстановяване на доверието и на отпускането на заеми

Стабилността на финансовия сектор е необходимо условие за постигането на устойчиво възстановяване. Миналата есен координираните действия на европейско равнище за рекапитализиране и осигуряване на гаранции на банките в целия ЕС предотвратиха свиването на европейския банков сектор и спомогнаха за възстановяването на известна ликвидност на междубанковите пазари.

Сега е време да се пристъпи към контрол на тези пакети за подкрепа на финансовия сектор, за да се гарантира, че те се прилагат ефективно. Органите, отговарящи за трансгранични финансови институции, както от страните домакини, така и от страните на произход на тези институции, имат силен взаимен интерес да запазят макрофинансовата стабилност чрез гарантиране на финансирането и стабилността на местните банкови системи и чрез придържане към принципа на свободно движение на капиталите.

Комисията вече представи законодателни предложения, с цел да се подобри защитата на вложителите в банките, да се направят кредитните рейтинги по-надеждни, да се определят правилните стимули на пазарите на секюритизация, да се укрепят стабилността и надзорът на банките и застрахователните дружества. Бяха приети бързо промени в счетоводните правила, за да се осигурят на европейските финансови институции равни възможности спрямо международните им конкуренти. Тези мерки са част от усилието за изграждане на по-силна и по-надеждна система за в бъдеще.

Доверието в банковия сектор обаче продължава да бъде ниско. Банките и другите финансови участници са все още в процес на намаляване на степента си на задлъжнялост (деливъридж) и не са поели отново обичайната си роля в пазарите на едро и на дребно. Те продължават да прилагат много рестриктивен подход спрямо отпускането на заеми. Следователно възстановяването на кредитния поток за реалната икономика, за да се избегне допълнителен спад на икономическия растеж, е основен приоритет.

Време е за действие, за да се прекъсне цикълът на спад на доверието и нежелание да се отпускат заеми. В някои случаи това означава да се предприемат действия, директно свързани с активите в счетоводния баланс на банките, за да се сложи край на несигурността относно оценяването на бъдещите загуби и относно това къде ще възникнат те. За да се възстанови доверието в банковия сектор като цяло, банките следва да разкрият обезценените си активи на компетентните органи.

Въз основа на вече предоставените насоки за прилагане на правилата за държавна помощ към мерки за подкрепа и рекапитализация на финансовите институции¹ Комисията представи съобщение², чиято цел бе да помогне на държавите-членки да формулират мерки за справяне с обезценените активи. Вариантите включват изкупуване от държавата, държавни гаранции, суап или смесено споразумение. Държавите-членки сами решават дали да използват тези инструменти и как да бъдат изготвени те. Общата и координирана европейска рамка, основана на принципите на

¹ ОВ С 270, 25.10.2008 г., стр. 8 и ОВ С 10, 15.1.2009 г., стр. 2.

² С(2009) 1345 (все още непубликувано).

прозрачност, разкриване, оценяване и споделяне на тежестта, обаче ще спомогне да се гарантира, че мерките за освобождаване на активи имат максимален ефект.

Рамката ще осигури равнопоставеност между банките, ще улесни съблюдаването на правилата за държавните помощи, ще ограничи отражението върху публичните финанси и ще подготви необходимото реструктуриране на сектора. Комисията скоро ще предостави по-подробни насоки за подхода си към оценката на планове за реструктуриране и възвръщане на жизнеспособността на отделни банки в рамките на правилата за държавни помощи. Тя ще извърши оценка на отделните случаи, като вземе предвид общата помощ, получена чрез рекапитализация, гаранции или освобождаване от активи, за да се гарантира дългосрочна жизнеспособност и възстановяване на нормалното функциониране на европейския банков сектор.

За да се подобрят условията за отпускане на кредити, ЕЦБ и други централни банки предоставят значителна ликвидност. Те вече намалиха лихвените проценти, а ЕЦБ подчерта, че би могло да има възможност и за други намаления. Чрез създаване на търсене на заеми може да се очаква също, че отражението от фискалния стимул ще повиши доверието на банките и готовността им да отпускат заеми. Следователно през следващите месеци кредитните потоци трябва да бъдат наблюдавани много стриктно, за да се гарантира, че активната публична намеса във финансовия сектор действително води до облекчаване на положението за европейските домакинства и предприятия.

2.2. Отговорни и надеждни финансови пазари в бъдеще

Кризата разкри наличието на недопустими рискове за сегашното управление на международните и европейските финансови пазари, които в момент на сериозни смущения се оказаха реални и системни. Предприеманите безпрецедентни мерки за възстановяване на стабилността на сектора трябва да бъдат придружени от солидна реформа, за да се отстранят установените недостатъци и да се идентифицира и предотврати появяването на нови слабости в бъдеще. Европейските предприятия и граждани трябва да имат доверие във финансовите институции като надеждни партньори, които ще превърнат техните вложения в така необходимите инвестиции за постигане на стабилна икономика в дългосрочен план. Надзорът на пазара и спазването на договорните и търговските практики ще играят важна роля за възстановяване на доверието на потребителите в банкирането на дребно.

През 2009 г. Комисията ще предложи амбициозната реформа на европейската финансова система, изложена по-подробно в приложение I. Реформата ще определи ясен курс, който ЕС да следва при ръководенето и определянето на процеса на глобална промяна, особено чрез работата на Г-20. Същевременно Комисията ще продължи да прилага рамката за спешна помощ за спасяване, както и за дългосрочно възстановяване на жизнеспособността в прилагане на съществуващите насоки за държавните помощи.

Реформата ще гарантира, че всички участници и всички видове финансови инструменти подлежат на подходящо регулиране и надзор. Тя се основава на ценности, като отговорност, почтеност, прозрачност и последователност.

През ноември миналата година Комисията възложи на група на високо равнище, председателствана от Жак дьо Ларозиер, да представи препоръки за тази реформа, като постави специален акцент върху надзора. Комисията приветства доклада, представен на 25 февруари 2009 г., и е съгласна с анализа на групата за причините за финансовата криза. В препоръките на групата, които са общо 31, се предлага цялостен набор от

конкретни решения за действия в областта на регулирането, надзора и глобалното възстановяване.

Много от препоръките на групата за реорганизиране на регулаторната рамка допринасят за растящия консенсус за това къде са необходими промени и отразяват въпроси, повдигнати от основни заинтересовани страни, като Европейския парламент. Комисията вече предприе конкретни инициативи в области, като агенциите за кредитен рейтинг, застраховането, преразглеждането на изискванията за банков капитал в съответствие с Базел II, секюритизирани продукти, счетоводните правила за преоценяване по пазарна стойност (mark-to-market) и справяне с процикличността на мерките за регулиране. Секторът прие искането на Комисията до 31 юли 2009 г. суаповете за кредитно изпълнение за европейски субекти и за индекси за европейски субекти да бъдат прехвърлени на централна клирингова платформа, регулирана и наблюдавана в Европа. В други области, като регулирането на хедж фондовете и на други инвеститорски структури, различни от банки, прозрачността на пазарите на деривативни продукти и подобряването на счетоводните правила, Комисията приоритетно ще представи своите предложения през идните месеци.

Особен интерес представлява препоръката на групата за необходимостта от разработване на основен набор от хармонизирани стандарти, които да се прилагат в целия ЕС. Следва да се идентифицират и отстранят основните различия в националните законодателства, произтичащи от изключения, дерогации и допълнения, извършени на национално ниво, както и неяснотите в настоящите директиви. Ето защо Комисията ще стартира важна нова инициатива в този смисъл. Заключениеята на групата относно режима на санкции също сочат, че са необходими нови усилия в тази област.

В сферата на надзора моделите на национално ниво изостават от пазарната действителност, при която все повече банки и застрахователни дружества извършват трансгранична дейност. Комисията вече предложи да се създадат колегии на надзорните органи за улесняване на сътрудничеството между тях по отношение на банките и застрахователните дружества, които извършват трансгранична дейност. Координирането в рамките на трите комитета на европейските надзорни органи беше значителна стъпка напред, но има своите ограничения. Комисията измени мандатите на комитетите, така че да се подобри тяхната ефикасност и ефективност, да се въведе процедура на вземане на решения с квалифицирано мнозинство и подход за даване на обяснения в случай на несъгласие (comply or explain). Понастоящем бюджетният орган разглежда предложение за предоставяне на по-добро финансиране за дейностите на комитетите.

Докладът на групата Дьо Ларозиер подчертава съществуващите слабости в предотвратяването, управлението и разрешаването на кризите и трудностите, причинени от липсата на сътрудничество, координиране, последователност и доверие между националните надзорни органи. Спазването на многобройните различни режими води до допълнителни административни и регулаторни тежести за предприятията. Комисията е съгласна със заключението на групата, че неотдавнашният опит показва значителни недостатъци както по отношение на начина, по който надзорните органи разглеждат конкретни случаи, така и по отношение на подхода им към финансовата система като цяло.

По отношение на пруденциалния надзор на макроравнище Комисията специално приветства идеята на групата за нов европейски орган под ръководството на ЕЦБ и с участието на Комисията и комитетите на европейските надзорни органи, който да

събира и оценява информация за всички рискове във всички финансови сектори. Този орган би могъл да идентифицира системните рискове на европейско равнище и да издава предупреждения за рискове. От основно значение биха били инструментите за задължително проследяване и мониторинг и възможността за използване на глобалните механизми за ранно предупреждение при възникването на проблеми.

Що се отнася до надзора на отделните предприятия, групата препоръчва да се създаде европейска система за финансов надзор (ЕСФН). На първия етап трите комитета на европейските надзорни органи, както и националните надзорни органи, ще бъдат засилени и ще се въведе по-хармонизиран набор от надзорни правомощия и режими за санкциониране. На втория етап комитетите ще бъдат трансформирани в органи, изпълняващи някои задачи на европейско равнище, като всекидневният надзор на отделните предприятия ще се извършва от колегиите на надзорните органи и националните надзорни органи. След три години ще се извърши преглед, при който ще се разгледа необходимостта от допълнително консолидиране на ЕСФН.

Комисията е съгласна със заключението на групата, че структурата на съществуващите комитети, чиято роля достигна предела на юридически възможното, не е достатъчна за осигуряването на финансова стабилност в ЕС и в неговите държави-членки, и че липсата на ефикасност в настоящата структура трябва да бъде отстранена възможно най-бързо. Комисията смята също, че са налице доводи за установяването на система, при която някои централизирани отговорности на европейско равнище се съчетават със запазването на ясна роля за националните надзорни органи, които са най-близко до всекидневната дейност на предприятията.

Комисията смята, че трябва да се действа спешно и ще предложи да се ускори прилагането на заключенията на групата. Чрез комбинирането на двата етапа, предложени от групата, трябва да е възможно по-бързо да се подобри качеството и последователността на надзора в Европа и трите съществуващи комитета да се трансформират в органи в рамките на европейска система за финансов надзор. Осъществимостта на комбинирането на един или няколко от тези органи следва да се проучи с цел да се гарантира максималната последователност на надзора и да подобри съгласуваността и взаимодействието между надзорните експерти в областта на банкирането, застраховането и пазарите.

На органите би могло да се възложи да осъществяват контрол и да вземат окончателните решения по отношение на колегиите на надзорните органи за групи с трансгранична дейност, да осигуряват последователност и добри практики чрез установяването на общи високи стандарти и предоставянето на общи тълкувания на изискванията за надзорни дейности, както и да играят ключова роля в механизмите за ранно предупреждение и в управлението на кризи, като работят със структурата, която е създадена, за да контролира целия процес.

Въз основа на препоръките на групата Дьо Ларозиер Комисията сега ще пристъпи към изготвяне на предложения за създаване на нова европейска система за финансов надзор. В съответствие с принципите си за по-добро регулиране и въз основа на становищата, изразени от държавите-членки, съществуващите комитети, Европейския парламент, ЕЦБ и други заинтересовани страни, Комисията ще подготви предложенията си въз основа на оценка на въздействието.

За създаването на отговорни и надеждни финансови пазари в бъдеще Комисията ще предложи амбициозна нова програма за реформа с пет основни цели:

- (1) Създаване в ЕС на **рамка за надзор**, при която потенциалните рискове се откриват рано, отстраняват се ефективно, преди да са оказали въздействие, и се посреща предизвикателството на сложните международни финансови пазари. Комисията ще представи преди края на май 2009 г. **пакет за европейския финансов надзор**, за който да бъде взето решение на заседанието на Европейския съвет през юни. Необходимите законодателни промени, чрез които да се приведат в действие тези предложения, ще бъдат представени през есента и следва да бъдат приети навреме, за да могат подновените разпоредби за надзора да бъдат готови и да влязат в сила през 2010 г. Този пакет ще включва два елемента:
- По отношение на пруденциалния надзор на макроравнище — мерки за създаване на **европейски орган** за наблюдение на стабилността на **финансовата система като цяло**;
 - По отношение на пруденциалния надзор на микроравнище — предложения за структурата на **европейска система за финансов надзор**.
- (2) Отстраняване на слабостите, причинени от недостатъчната или непълната европейска или национална **нормативна уредба**, въз основа на подход, при който сигурността е приоритет. Комисията ще предложи:
- Всеобхватен законодателен инструмент за определяне на регулаторни и надзорни стандарти за **хедж фондовете, фондовете за частно дялово финансиране (private equity)** и други участници на пазара, които имат важно значение за цялата система (април 2009 г.)
 - Бяла книга за **инструменти за ранна намеса** за предотвратяване на криза (юни 2009 г.)
 - Въз основа на доклад за **деривативните продукти** и други сложни структурирани продукти (юни 2009 г.) — подходящи инициативи за повишаване на прозрачността и осигуряване на финансова стабилност
 - Законодателни предложения за повишаване на качеството и количеството на **разумния капитал** за дейности, свързани с търговския портфейл, и за решаване на въпроса със сложната секюритизация (юни 2009 г.), както и за справяне с ликвидния риск и прекомерния ливъридж (есента на 2009 г.)
 - Постоянна програма за действия за изработване на **набор от много последователни правила за надзора** (ще бъде започната през 2009 г.)
- (3) Гарантиране на **доверието на европейските инвеститори, потребители и МСП** за техните спестявания, на достъпа им до кредити и на правата им по отношение на финансовите продукти. За тази цел Комисията ще предложи:
- Съобщение относно **инвестиционните продукти на дребно** за засилване на ефективността на предпазните мерки по отношение на продажбата на тези продукти (април 2009 г.)
 - Допълнителни мерки за засилване на **защитата на вложителите в банките**,

инвеститорите и притежателите на застрахователни полици (есента на 2009 г.)

– Мерки за **отговорно отпускане** и вземане на заеми (есента на 2009 г.)

(4) **Подобряване на управлението на риска** във финансовите дружества и обвързване на **стимулите в заплащането** с устойчивостта на резултатите. За тази цел Комисията:

– Ще засили препоръката си от 2004 г. относно **възнаграждението на директорите** (април 2009 г.)

– Ще предложи нова препоръка относно **възнагражденията в сектора на финансовите услуги** (април 2009 г.), последвана от законодателни предложения за включване на схемите за възнаграждения в обхвата на пруденциалния надзор (есента на 2009 г.)

(5) Осигуряване на **по-ефективни санкции** срещу пазарните нарушения. За тази цел Комисията възнамерява:

– Да преразгледа **директивата за пазарната злоупотреба** (есента на 2009 г.)

– Да направи предложения за това как **санкциите** да бъдат засилени по хармонизиран начин и да бъдат по-добре прилагани (есента на 2009 г.)

Комисията приканва Европейския съвет да подкрепи тази реформа на пролетното си заседание преди срещата на върха на Г-20 в Лондон. Това ще покаже волята и ангажимента на Европейския съюз да предприеме амбициозни мерки, за да приложи плана за действие на Г-20 от Вашингтон. Европейският парламент и Съветът се приканват да разгледат с необходимия приоритет предстоящите предложения на Комисията.

3. ПОДКРЕПА ЗА РЕАЛНАТА ИКОНОМИКА

Световната икономика е в най-тежката рецесия от десетилетия насам. Световната търговия се сви с бързи темпове. Промисленото производство бързо спадна към края на 2008 г. И САЩ, и Япония отчетоха значителен спад на БВП, а годишният растеж на Китай е най-слабият от 2001 г. насам, което е отражение на драматичното свиване на световната търговия.

Икономиката на ЕС не успя да избегне този световен спад. Еврозоната и ЕС се намират в момента в тежка рецесия. Особено тежко засегнати са индустриалното производство и строителството със загуби, изчислявани на 150 млрд. EUR за цяла година. Само автомобилният сектор спадна с 32,3 %, което предизвика влошаване в много други сектори. Износът на индустриални стоки на ЕС за страни извън Съюза спадна с 5,8 % през ноември/декември 2008 г., а вътрешната търговия в ЕС бе по-ниска с 13,7% от предходната година.

Но макар и реалният БВП да се очаква да спадне с близо 2 % през 2009 г.³, той би трябвало да се възстанови постепенно до около 0,5 % през 2010 г. отчасти благодарение на стратегическите мерки, предприемани на европейско и национално равнище в рамките на Европейския план за икономическо възстановяване (ЕПИВ).

3.1. Прилагане на Европейския план за икономическо възстановяване

През декември 2008 г. въз основа на предложения от Комисията бе постигнато съгласие за амбициозен Европейски план за икономическо възстановяване (ЕПИВ). В основата му бе съчетано усилие да се даде на европейската икономика незабавен фискален тласък, като същевременно тези инвестиции се насочат към укрепване на европейската икономика, така че тя да може да посрещне предстоящите дългосрочни предизвикателства. В плана се признава, че спадът на частното търсене прави публичните разходи още по-важни в краткосрочен план.

Пълното отражение от ЕПИВ ще стане ясно едва през идните месеци, но първите признаци са положителни както по отношение на обема на стимулирането, така и по отношение на посоката на реформите. Понастоящем повечето държави-членки са приели или обявили мерки за фискално стимулиране. За периода 2009 и 2010 г. фискалната политика ще предостави подкрепа за икономиката на региона на стойност 3,3 % от БВП, което се равнява на над 400 млрд. EUR — стимул, който може да се окаже значителен за постигането на икономически растеж и работни места в ЕС.

Голям дял от тази подкрепа идва от действието на автоматичните стабилизатори, които са особено силни в ЕС. Подкрепата идва също и от пакетите за фискално стимулиране по усмотрение на държавите-членки в региона, възлизащи на 1,2 % от БВП и приети в съответствие с изискванията на ЕПИВ, въпреки че мащабът на пакетите варира в държавите-членки според различните им възможности за действие във фискалната сфера. Допълнителни 30 млрд. EUR или 0,3 % от БВП са предоставени от източници на ЕС.⁴ Комисията предложи целенасочено инвестиране в размер на 5 млрд. EUR за посрещане на предизвикателството за гарантиране на сигурността на енергийните доставки и за осигуряване на високоскоростен интернет в селските райони, както и чрез допълнителни авансови плащания в рамките на политиката на сближаване, които възлизат на 11 млрд. EUR, от които 7 млрд. EUR за новите държави-членки. Освен това Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) увеличи възможността си за отпускане на заеми на МСП с 15 млрд. EUR.

Повечето от мерките, предприемани от държавите-членки, са добре насочени към стимулиране на търсенето: подкрепа за домакинствата, предприятията и заетостта, директно увеличаване на търсенето чрез публични инвестиции и модернизиране на инфраструктурата (за подробности вж. приложение II). Повечето от тези мерки съответстват на дългосрочните цели, набелязани в препоръките за отделните държави в рамките на Лисабонската стратегия за растеж и заетост, като изграждане на база от знания в Европа, насърчаване на сигурността на енергийните доставки и адаптиране към нисковъглеродна икономика.

³ Съгласно прогнозата на Комисията от януари.

⁴ Включително известен брой нови публично-частни партньорства.

От основно значение ще бъде ефективното и бързо прилагане на тези мерки, което трябва да бъде допълнено от действия за подобряване на условията за стопанска дейност. ЕС има силен интерес да запази силна и конкурентна индустриална основа, тъй като се развива към нисковъглеродна икономика, която е основана на знанието. Предвид сложния характер на съвременното индустриално производство, икономииите от мащаба и възможностите за диверсификация, предоставени от единния пазар, ЕС разработи през последните години политика на хоризонтална подкрепа за индустрията. Това означава, че на равнище ЕС и на национално равнище научноизследователската и развойната дейност, иновациите, новите технологии и технологиите за околната среда, както и обучението, могат да бъдат финансирани като мерки за подкрепа и развитие. Тези хоризонтални мерки могат да бъдат прилагани в различни сектори на икономиката на ЕС, както бе показано наскоро в рамката на ЕС за автомобилната индустрия, публикувана от Комисията на 25 февруари⁵.

Държавите-членки разглеждат също с приоритет нуждите на МСП поради огромния им принос към общата заетост в ЕС и се приканват да ускорят прилагането на Законодателния акт за малките предприятия в Европа (Small Business Act). Комисията скоро ще представи законодателно предложение за по-ефективно справяне с проблема със закъснените плащания. Освен това потенциалът на по-доброто регулиране следва да се използва пълноценно, например чрез намаляване на административните тежести.

Дейностите за повишаване на уменията, за увеличаване на инвестициите в научни изследвания, за насърчаване на условията за иновации, за разпространяване на високоскоростен интернет, за подновяване на съществуващата транспортна и енергийна инфраструктура, включително чрез увеличено използване на публично-частни партньорства, както и за увеличаване на енергийната ефективност и възобновяемата енергия, се вписват напълно в целите на ЕПИВ. Тези дейности ще бъдат улеснени от бързото приемане на предложеното изменение на законодателството за политиката на сближаване. Държавите-членки се приканват да се възползват пълноценно от възможностите, предоставени от тези изменения, за да ускорят ключовите инвестиции.

Разбирането и управлението на дългосрочното отражение от кризата върху публичните финанси и управлението на последиците за системите на пенсионното осигуряване и здравеопазването ще бъдат жизненоважни. Бюджетните дефицити следва да бъдат възстановени на нива, които са съвместими с необходимостта от гарантиране на дългосрочна устойчивост на публичните финанси веднага щом икономическите условия го позволят, по-специално предвид бъдещите разходи, произтичащи от застаряването на населението. Дългосрочната устойчивост следва да бъде осигурена в рамките на Пакта за стабилност и растеж.

Някои държави-членки са в процес на намаляване на бюджетните си дефицити, за да намалят зависимостта си от външни потоци от кредити. Инструментът за средносрочна подкрепа за платежния баланс на държавите-членки извън еврозоната бе засилен след своевременната подкрепа за Унгария и Латвия.

ЕПИВ е част от Лисабонската стратегия за растеж и заетост в контекста на настоящата криза. Той осигурява подходящия баланс на съчетаване на незабавно стимулиране с

⁵ COM(2009) 104, 25.2.2009 г.

необходимите дългосрочни перспективи. В резултат на това Европа следва да излезе от кризата по-добре подготвена да посрещне предизвикателствата на световна икономика, насочена към ниско потребление на въглерод и към иновационни дейности.

Комисията заедно с държавите-членки ще наблюдава внимателно отражението от предприетите мерки и ще докладва за осъществения напредък преди заседанието на Европейския съвет през юни.

3.2. Единният пазар като лост за възстановяване

Успешното възстановяване на европейската икономика ще зависи от способността ни да използваме пълноценно възможностите на вътрешния пазар и на световните пазари. Единният пазар е моторът на икономическия и социалния просперитет и създаването на работни места в ЕС⁶. Той предлага икономии от мащаба, повишаване на ефективността и шанс за възползване от възможностите на ЕС. Той може да бъде един от основните двигатели на възстановяването, при условие че функционирането му бъде тясно координирано на европейско равнище.

Като помага при координирането на отговора на кризата, Комисията гарантира, че държавите-членки могат да използват пълноценно предоставената гъвкавост от съществуващите общностни правила, когато приемат мерки за подкрепа на търсенето. Използването на ускорената процедура за обществени поръчки означава, че договори за публични инвестиции могат да бъдат подписвани в рамките на един месец. Временната рамка за мерките за държавна помощ улеснява достъпа на предприятията до финансиране в условия на рестриктивно отпускане на заеми от страна на банките. Държавите-членки могат да предоставят допълнително застраховане на експортни кредити чрез публични дружества, когато такова застраховане не се осигурява от частния сектор поради финансовата криза.

Същевременно ЕС трябва да продължи работата си за подобряване на средата за стопанска дейност, за подкрепа на малките и средните предприятия, които вероятно ще имат водеща роля при започване на възстановяването. Комисията представи наскоро предложения за намаляване на счетоводната тежест за микропредприятията, като потенциалните икономии за бизнеса възлизат на около 6 млрд. EUR⁷, и ще продължи да оценява внимателно тежестта, произтичаща от всяка нова инициатива. Своевременното транспониране на директивата за услугите през тази година ще осигури допълнително средство за насърчаване на нова икономическа дейност и възможности за заетост.

Запазването на ползите от единния пазар и насърчаването на същите ценности извън Европа ще предостави на ЕС уникална възможност за възстановяване на растежа. Протекционизмът и концентрирането върху националните пазари може да доведе само до стагнация, до по-сериозна и по-дълга рецесия и до загуба на просперитет.

Държавите-членки трябва да вземат предвид измерението на единния пазар при действията си за справяне с кризата. При настоящата криза, ако не всички, то поне повечето държави-членки ще се намесят в подкрепа на икономическата дейност,

⁶ Между 1992 и 2006 г. единният пазар увеличи благосъстоянието на ЕС с 2,15 % от БВП на ЕС на година и допринесе за създаването на 2,75 млн. допълнителни работни места. Вътрешната търговия в ЕС, свързана с БВП, нарасна с 30 % между 1995 и 2005 г.

⁷ COM(2009) 83, 26.2.2009 г.

осъществявана на тяхна територия. Най-добрият начин за гарантиране на ефективността на тези действия е средствата на национално равнище да се използват по интелигентен начин в европейски контекст.

Националните мерки могат да бъдат най-ефективни, ако държавите-членки действат със съзнанието, че работят в съответствие с изискванията на единния пазар. Работейки в партньорство с държавите-членки, Комисията е готова да предостави подкрепа за изготвянето и прилагането на конкретни мерки, като насърчава обмена на добри практики и споделя стратегическия си опит. Това координиране може да гарантира максимален положителен ефект. То следва да включва обмен на информация за предприетите мерки, както и съвместни оценки на отражението от тези мерки. В приложение III се посочват допълнителни насоки за това как държавите-членки могат да изготвят мерки за възстановяване, за да се гарантира, че са съвместими с най-важните общностни законодателни актове в областта.

3.3. Обновяване на европейската икономика след кризата

Няма съмнение, че настоящата двойна криза — финансова и икономическа — ще бъде особено болезнена за европейските домакинства и предприятия. Пътят към възстановяването ще бъде поетапен и ще изисква голямо мобилизиране на усилията от страна на всички участници, за да се ускори прилагането на структурните реформи в рамките на Лисабонската стратегия. Чрез обединяване на усилията ни и чрез пълноценно използване на конкурентните ни предимства, особено единния пазар, ние можем да гарантираме, че Европа ще излезе по-бързо от рецесията.

Като не се отклоняваме от общите ни принципи и стратегическите ни цели в по-дългосрочен план, мерките, които вземаме, за да излезем от настоящата криза, ще подготвят основата за плавен преход към европейската икономика на бъдещето. По-специално, трябва да поддържаме темпото на полаганите от нас усилия за преминаване към нисковъглеродна икономика: когато икономическото положение започне да се подобрява, зелените технологии и продукти ще бъдат водещите пазари. Необходимо да започнем работа по това как да се подобрят структурите, с които работим в контекста на възстановяването: някои предприятия ще бъдат реструктурирани, други ще сменят предмета си на дейност, а трети могат да напуснат пазара. Процесът на връщането на национализирани предприятия в частни ръце и връщането като цяло на равнището на държавна намеса в нашите икономики до по-нормални нива ще трябва да бъдат внимателно управлявани. Политиката на Общността в областта на конкуренцията може да подкрепи този жизненоважен процес, като го направлява към ефикасни и иновативни резултати.

Поуките, извлечени от кризата, ще трябва също да бъдат взети предвид при обновяването на дневния ред на европейската структурна реформа. Въз основа на поуките от неотдавнашния опит Комисията възнамерява да започне дебати за интегрираните насоки за растеж и заетост в рамките на Лисабонската стратегия, по които държавите-членки се ръководят при подготовката на съответните си програми за структурна реформа.

Комисията ще работи в тясно сътрудничество с държавите-членки и с други заинтересовани страни в рамките на Лисабонската стратегия, за да се вземат предвид резултатите от тези дебати при изготвянето на Лисабонската стратегия след 2010 г. Този процес ще започне с общ преглед на преразгледаната Лисабонска стратегия при

шведското председателство, като се подготвят решенията, които да бъдат взети през пролетта на 2010 г. при испанското председателство.

Пълното отражение от ЕПИН ще стане ясно едва през идните месеци, но първите знаци са положителни, както по отношение на обема на стимулирането, така и по отношение на посоката на реформите:

- Понастоящем повечето държави-членки са приели или обявили пакети за фискално стимулиране, достигащи общата цел от 1,5 % от БВП на Съюза. Като се вземат предвид ефектите от автоматичните стабилизатори, фискалната подкрепа за възстановяването е около 3,3 % от БВП. Това възлиза на повече от 400 млрд. EUR — значителен стимул за постигането на икономически растеж и работни места.
- Повечето от мерките на държавите-членки са насочени към стимулиране на търсенето и са съвместими с по-дългосрочни цели, като повишаване на квалификациите, увеличаване на инвестициите в иновации, насърчаване на високоскоростния интернет и обновяване на съществуващата транспортна и енергийна инфраструктура.
- Комисията гарантира, че държавите-членки могат да използват пълноценно предоставената гъвкавост от общностните правила, когато приемат мерки за подкрепа на търсенето. Например Комисията наскоро представи насоки за мерките за автомобилната индустрия, за да подпомогне държавите-членки, когато предоставят подкрепа за реструктурирането на този сектор.

Чрез единния пазар всички държави-членки ще се възползват пряко и косвено от поръчки за стоки и услуги, направени в резултат на този пакет за стимулиране. Държавите-членки следва да обърнат специално внимание на максималното използване на положителните ефекти на единния пазар, който е бил и ще продължи да бъде моторът на икономическия и социалния просперитет и създаването на работни места в ЕС.

За тази цел действията на държавите-членки в подкрепа на реалната икономика следва да се ръководят от следните **принципи**:

- Запазване на **отвореността** на вътрешния пазар, като пречките продължават да се отстраняват и се избягва създаването на нови.
- Гарантиране на **недискриминация**, като стоките и услугите от други държави-членки се третират в съответствие с правилата на ЕС и принципите на Договора.
- Насочване на намесата към **по-дългосрочните ни стратегически цели**: улесняване на структурната промяна, насърчаване на конкурентоспособността в дългосрочен план и посрещане на основни предизвикателства, като изграждане на нисковъглеродна икономика.
- Пълно отчитане на ключовото значение на МСП чрез прилагане на принципа „Мисли първо за малките“.
- Обмен на информация и най-добри практики за **извличане на максимална полза от цялостното положително отражение** чрез ефекта на мащаба.

- Обединяване на усилията и формулиране на мерки, така че да се постигнат **синергии** с усилията и мерките, предприети от други държави-членки. В това отношение ключово значение има по-силното сътрудничество на европейско равнище.
- Отговорно използване на гъвкавостта, предоставена от обновения Пакт за стабилност и растеж, като се позволи възможно най-бързо **възстановяване на бюджетните дефицити на нива, които са съвместими с устойчивите публични финанси**, и същевременно енергично се отстраняват причините за макроикономическите дисбаланси.
- Запазване на **отворения характер на единния пазар за нашите търговски партньори** и спазване на международните ангажменти, по-специално на ангажиментите, поети в рамките на СТО.

В съответствие с ЕПИБ държавите-членки трябва понастоящем да направят така, че пакетите от фискални стимули да бъдат съчетани с ускоряване на структурните реформи в областите, набелязани в препоръките за отделните държави в рамките на Лисабонската стратегия. Това е най-добрият начин да се гарантира, че направените сега разходи ще бъдат най-ефективните, ще увеличат потенциала за растеж в бъдеще и ще имат най-малко отрицателни ефекти върху дългосрочната фискална перспектива в бъдеще. Освен това от основно значение е Европа да използва възможностите, които настоящата криза предлага, и да излезе от тази криза по-добре подготвена, за да се справи с предизвикателствата на една нова световна икономика, ориентирана към нисковъглеродни технологии, иновации, информационни и комуникационни технологии и умения.

Комисията редовно ще следи напредъка и ще докладва своевременно за следващите заседания на Европейския съвет. Тя възнамерява също да започне да подготвя Лисабонската стратегия след 2010 г., като вземе предвид резултатите от ЕПИБ.

4. ПОДКРЕПА ЗА ХОРАТА ПО ВРЕМЕ НА КРИЗАТА

Забавянето на икономиката в момента се усеща все по-тежко от домакинствата и работещите. След добрите резултати през последните години сега ситуацията на пазара на труда се влошава бързо и значително. Според прогнозите на Комисията растежът на заетостта ще бъде отрицателен през следващите две години. Очаква се безработицата да се повиши рязко. Ситуацията в различните държави-членки е различна, но като цяло тази година заетостта се очаква да се свие с 1,6 %, т.е. около 3,5 млн. работни места, а до 2010 г. безработицата в ЕС би могла да достигне 10 %.

Някои адаптации на пазара на труда отразяват резултатите от успешни минали структурни реформи. Това би следвало да улесни по-бързото подобряване, когато икономиката започне да се възстановява, но е ясно, че последиците в краткосрочен план ще бъдат болезнени. Най-засегнати вероятно ще бъдат младите хора, хората с краткосрочни договори и работниците мигранти.

4.1. Смекчаване на човешката цена на кризата

Повечето държави-членки въведоха мерки за заетост и социални мерки, за да подкрепят хората и да смекчат човешката цена на кризата. При преодоляването на тези предизвикателства на преден план са държавите-членки, но политиките на европейско

равнище предоставят добавена стойност, като чрез тях се помага на държавите-членки да изготвят и прилагат ефективни отговори на предизвикателството, свързано с работните места и социалното сближаване.

Държавите-членки насочиха мерките си към четири общи вида приоритети:

- Мерки, насочени към **запазване на съществуващите работни места**: помощи за работа на непълно работно време, намаляване на вноските за социални осигуровки, субсидиране на заплатите и подкрепа за МСП;
- Мерки за **осигуряване на бързо (повторно) интегриране на пазара на труда**: професионално обучение и подкрепа за хората в неравностойно положение, промени в обезщетенията за болест и инвалидност и нови правила за отпускане на обезщетения за безработица;
- Мерки за **подкрепа на най-уязвимите групи от населението**: увеличаване на минималния доход/минималната заплата, разширяване на обхвата или продължителността на обезщетенията за безработица, по-високи жилищни или семейни надбавки, данъчни облекчения или освобождавания и мерки срещу свръхзадлъжнялост или възстановяване на собственост;
- Мерки за **укрепване на социалната закрила и за инвестиции в социалната и здравната инфраструктура**: инвестиции в жилища, болници, основни здравни грижи, инфраструктура в областта на дългосрочните грижи и училища, както и действия, които да помогнат на пенсионните фондове да посрещнат дългосрочните си задължения.

Отражението на кризата върху заетостта и социалната сфера все още се разгръща и е по-тежко от очакваното, когато повечето първоначални мерки вече са приложени. Ето защо трябва да се ускорят усилията на всички нива, за да се реши проблемът с безработицата и да се адаптират и осъвременят схемите за социално подпомагане, за здравно осигуряване и обществено здраве. Подкрепата за доходите, съчетана с активни мерки, ще стимулира търсенето, ще улесни прехода към завръщането на работа и ще предотврати социалното изключване.

За да се подкрепят държавите-членки в усилията им за справяне с кризата и за прилагане на мерките за възстановяване, наличните финансови инструменти се засилват. Подновяването на **Европейския фонд за приспособяване към глобализацията**⁸ ще позволи фондът да бъде бързо мобилизиран за подпомагане на работещите, засегнати от значителни съкращения, и на районите, в които живеят.

По програмите на настоящия **Европейски социален фонд (ЕСФ)** се подкрепят 9 млн. работещи всяка година; само през 2009 г. чрез ЕСФ са отделени 10,8 млрд. EUR под формата на безвъзмездни средства. Фондът може да отговаря на нужди, предизвикани от кризата, като например подобряване на съответствието между търсенето и предлагането на работна сила, подкрепа за съвместни инициативи на социалните партньори, насърчаване на социалните иновации и партньорствата за заетост или укрепване на публичните услуги в областта на заетостта. Опростяването на правилата

⁸ COM(2008) 867, 16.12.2008 г.

за ЕСФ⁹ ще позволи незабавно увеличаване на авансовите плащания в размер на 1,8 млрд. EUR. Във всички случаи, при които има необходимост от адаптиране на програмирането по ЕСФ за нуждите на кризата, Комисията ще направи така, че промените в програмите да бъдат извършвани във възможно най-кратки срокове.

Въпреки че е необходимо допълнителните мерки за подкрепа на заетостта да бъдат адаптирани от държавите-членки към техните специфични икономически условия и към ситуацията на техния пазар на труда, като работят в сътрудничество със социалните партньори, важно е тези мерки да продължат да бъдат съвместими с нуждите на дългосрочната структурна реформа. Мерките следва да улесняват дългосрочния процес на реструктуриране на най-засегнатите сектори, да подобряват конкурентоспособността на тези сектори и техния човешки капитал. Те следва също така да допринесат за преодоляване на ключови дългосрочни предизвикателства, като отражението от застаряването на населението върху предлагането на работна сила и възползването от възможностите на нисковъглеродната икономика.

За да се постигнат възможно най-големите положителни ефекти и да се посрещнат по-добре заедно безпрецедентните предизвикателства на кризата, Комисията ще насърчава взаимното обучение и обмяна на добри практики между държавите-членки.

Следните **елементи** могат да помогнат на държавите-членки при изготвянето на подходящи и ефективни мерки:

- **Запазване на съществуващите работни места**, по-специално чрез осигуряване на финансова подкрепа за договорености за временно гъвкаво работно време. Временното адаптиране на работното време („непълно работно време“) в съответствие с нуждите на производството може да бъде важен източник на гъвкавост при заетостта. Като предотвратява масови съкращения, тази гъвкавост може да смекчи социалното отражение на кризата, да спести значителни средства на предприятията за освобождаване и (повторно) назначаване и да предотврати загубата на специфичен за предприятията човешки капитал. Това действие трябва да се съчетае с мерки за подкрепа на възможността на работещите да намират работа и за насоки за намиране на нови работни места, които да позволят на работещите да се възползват от новите възможности, когато икономическото положение се подобри. Тези мерки трябва да бъдат координирани, за да се избегнат отрицателните последици в други държави-членки.
- **Засилване на активността и осигуряване на адекватна подкрепа за доходите** на най-засегнатите от спада на икономиката, като се използват пълноценно социалните придобивки в съответствие с подхода за съчетаване на гъвкавост и сигурност. В държавите, в които осигуряването за безработица е строго ограничено във времето, следва да се проучи въпросът за временното му разширяване и/или за засилване на разпоредбите за минималния доход. Стимулите за завръщане на работа следва да останат незасегнати, а уязвимите групи да бъдат подкрепяни в съответствие със стратегията за активно включване.
- **Инвестиране в курсове за преквалификация и актуализиране на уменията**, особено за работници на непълно работно време и в западащи сектори. Следва да се даде предпочитание на обучения, насочени към удовлетворяване на бъдещи нужди

⁹ COM(2008) 813, 26.11.2008 г.

на пазара на труда, като „зелени“ работни места. Ето защо следва да се насърчава предвиждането на бъдещи нужди от умения. Службите по заетостта следва да се укрепват, за да се справят с растящата безработица.

- **Смекчаване на прякото отражение на финансовата криза върху хората** чрез специални мерки за предотвратяване на свръхзадлъжнялостта и запазване на достъпа до финансови услуги. В страни с пенсионни системи, които са основани в по-голяма степен на предварително финансирани пенсионни схеми, възстановяването на пенсионните фондове ще бъде от основно значение за защитата на настоящите и бъдещите доходи на пенсионерите.
- **Гарантирането на свободното движение на работещите** в рамките на единния пазар ще бъде източник на нови възможности. То може да спомогне за преодоляване на трайните несъответствия между уменията и нуждите на пазара на труда, дори по време на икономическия спад. В този смисъл директивата за командированите работници служи да улесни свободното движение на работници в контекста на трансгранично предоставяне на услуги, като същевременно ефективно предпазва от социален дъмпинг. Комисията ще работи с държавите-членки и социалните партньори за съвместно тълкуване на директивата, за да гарантира, че практическото ѝ прилагане и особено административното сътрудничество между държавите-членки, се осъществява, както е предвидено.
- Разглеждане на **подкрепящи мерки**, като намаляване на разходите за нискоквалифицирани работници, които не са свързани със заплатите. При промените на заплатите и фискалните мерки следва да се отчитат конкурентната позиция и растежът на производителността на всяка държава-членка.
- Предоставяне на достатъчна подкрепа за решаване на проблемите с **безработицата сред младите хора** и с преждевременно напускащите училище. Времето, което младите хора прекарват като безработни или извън образователната система, може да има дълготрайно отражение. Държавите-членки следва да подготвят и да насърчават увеличаване на търсенето на **образование и обучение**, тъй като настоящите студенти учат по-дълго време, а изгубилите работата си работници търсят начини за преквалификация. В това отношение вече могат да се предвидят области на бъдещ растеж на пазара на труда, като „зелените“ работни места.
- Включване на мерки, насочени към преразглеждане на законодателството за защита на заетостта в рамките на **подход на съчетаване на гъвкавост и сигурност**, които обхващат всички елементи на законодателството, така че да се намали сегментирането на пазарите на труда и да се подобри функционирането им.

4.2. Среща на върха за заетостта в Европа

Европейският подход може да придаде добавена стойност на усилията на държавите-членки за посрещане на предизвикателството, свързано със заетостта, като същевременно се избегне нарушаването на конкуренцията. Европейската среща на върха по въпросите на заетостта през май ще бъде възможност да се анализира настоящото състояние и да се постигне съгласие за необходимите следващи конкретни мерки. Тя ще бъде подготвена заедно със социалните партньори и ще се основава на осъществения през последната година напредък по обновената социална програма.

На срещата на върха следва да се постигнат три цели:

- Да се помогне за ускоряване на възстановяването чрез съсредоточаване върху структурната реформа, чиято цел е да се създадат по-гъвкави, стабилни и насърчаващи включването пазари на труда.
- Да се постигне съгласие по координиран подход за смекчаване на социалното отражение от кризата.
- Също така да се постави началото на нов консенсус със социалните партньори и заинтересованите страни за това как да се осъвременят социалните политики, което да бъде от полза както за служителите, така и за работодателите.

Би могло да се обърне специално внимание на мерките за справяне с безработицата, като се наблегне на интеграцията на по-младите хора и на по-уязвимите работници на пазара на труда. На срещата на върха следва да се разгледа въпросът как чрез политиките на ЕС може да се окаже по-добра подкрепа за усилията на държавите-членки, особено за справяне със структурните слабости на пазарите на труда в съответствие с препоръките на Лисабонската стратегия за растеж и заетост.

Срещата на върха ще бъде подготвена съвместно със социалните партньори и в консултации с всички заинтересовани страни. За да събере материал за темите и възможните резултати от срещата на върха, Комисията ще организира поредица от семинари в редица държави-членки, в които ще участват Европейският парламент, социалните партньори, НПО и гражданското общество. Това ще допълни текущия обмен на информация, осъществяван от Комисията с държавите-членки и със социалните партньори в рамките на европейския социален диалог. Този широкообхванат и открит подготвителен процес следва да послужи за здрава основа за изграждане на амбициозен консенсус по редица конкретни резултати през май.

5. НАСЪРЧАВАНЕ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ В СВЕТОВЕН ПЛАН: ЕВРОПЕЙСКИЯТ ПРИНОС ЗА СРЕЩАТА НА ВЪРХА НА Г-20

Настоящата криза е световна. Мащабът и скоростта, с които шокът в един важен за системата финансов пазар бързо засегна финансовата система и се разпространи в реалните икономики по света, показаха колко взаимозависим е станал светът.

ЕС изигра водеща роля за признаването на необходимостта от глобални решения. По инициатива на ЕС на срещата на върха на Г-20 във Вашингтон през ноември 2008 г. бе договорен план за действие за осъвременяване на международната финансова структура, така че да бъде приведена в съответствие с реалностите на глобализацията.

На срещата на върха на Г-20 на 2 април в Лондон ЕС трябва да продължи да бъде единодушен. Предвид дългия си и успешен опит в регионалната пазарна интеграция и в ефективното изграждане на институциите, ние можем да бъдем силен и влиятелен партньор в тази дейност.

В момент, в който изпълнението на Европейския план за икономическо възстановяване набира скорост, и в контекста на амбициозна реформа на европейските финансови пазари Европейският съюз е в особено добра позиция да поеме лидерството при предлагането на конкретни решения, които могат да доведат до ефективни резултати на глобално равнище.

Тези усилия следва да бъдат съвместими с необходимостта от глобални решения в областта на изменението на климата. Преходът към нисковъглеродна икономика следва да създаде нови възможности за растеж, не само в Европа, но и в целия свят. Следователно на срещата на върха в Лондон следва да се препотвърди ангажиментът за амбициозни глобални резултати от преговорите относно изменението на климата в рамките на ООН в Копенхаген през декември 2009 г.

Следва също така да гарантираме, че на срещата на върха в Лондон ще бъдат отправени ясни послания за необходимостта от запазване на отворените глобални пазари. Макар в глобален план да се признава, че в историята опитите за протекционизъм в периоди на икономически спад са били разрушителни, натискът на местно равнище за прилагане на рестриктивни мерки може да бъде силен. От основно значение е да се отправи еднозначно послание, за да се избегне тази опасност.

Страните потенциални кандидатки за членство в ЕС и съседните държави също усещат отражението на кризата. Комисията поддържа ангажимента си да работи съвместно с европейските и международните финансови институции, за да бъде оказана подкрепа за икономическата стабилност и развитие на тези страни. Тя приветства плана за действие, разработен от Европейската банка за възстановяване и развитие (ЕБВР), ЕИБ и Световната банка, чиято цел е да се окаже подкрепа за укрепването на банките и за отпускането на заеми в някои централноевропейски и източноевропейски икономики.

Накрая, предвид всеобхватното отражение на глобалната криза и произтичащия от нея спад в развиващите се страни, трябва да спазим ангажимента си да помогнем на тези страни да преодолеят кризата, да излязат от бедността и да постигнат устойчив растеж. От основно значение за глобалното възстановяване в устойчива отворена икономика е да подпомогнем страните да постигнат целите на хилядолетието за развитие.

ЕС трябва да спазва ангажиментите си за световна помощ за развитие (СПР), така че тази помощ заедно с други налични средства да бъде използвана за стимулиране на растежа, инвестициите, търговията и създаването на работни места. ЕС следва, чрез различните инструменти на Комисията, държавите-членки и ЕИБ, да се съсредоточи върху дейности, като селското стопанство, изменението на климата и инфраструктурата, където може да бъде постигнат пряк антицикличен ефект. Тези усилия следва да бъдат съчетани със силна отговорност от страна на развиващите се страни за гарантиране на добро макроикономическо и фискално управление.

На срещата на върха в Лондон ЕС трябва да насърчи постигането на споразумение за цялостен набор от конкретни резултати в съответствие със своите текущи вътрешни решения. По време на срещата трябва да бъдат поети твърди ангажименти за подобряване на глобалната финансова и регулаторна система, така че всички участници и инструменти да подлежат на подходящо регулиране и надзор, чрез:

- **Подобряване на прозрачността и отчетността:** правилата за банковия надзор, както и счетоводните стандарти следва да бъдат подобрени чрез интегрирането на антициклични механизми и подходящ подход към справедливата стойност; изискванията за банков капитал следва да отразяват по-добре ликвидните рискове и да се промени обвързването на стимулите за секюритизация; управленските структури на Съвета по международни счетоводни стандарти следва да бъдат подобрени.
- **Насърчаване на добро регулиране:** регулирането и надзорът, и по-специално

изготвените от Базелския комитет стандарти за ограничаване на риска следва да бъдат разширени, така че да обхванат всички участници от значение за системата — хедж фондовете, фондовете за частно дялово финансиране (private equity) и други нерегулирани кредитни институции. Агенциите за кредитен рейтинг следва да отговарят на строги изисквания за гарантиране на качеството и прозрачността на рейтингите и на отсъствието на конфликт на интереси при определянето им. Обвързването при политиките на възнаграждение следва да бъде променено, за да се избегне прекомерно поемане на краткосрочен риск, и възнаграждението следва да подлежи на надзор.

- **Насърчаване на почтеност на финансовите пазари:** следва да се състави списък с юрисдикции, които не оказват съдействие, и набор от съвместни мерки, предназначени да бъдат използвани срещу тях в областта на надзора, борбата срещу изпирането на пари, финансирането на тероризма и данъчното облагане. Банките следва да бъдат разубедени да оперират в офшорни центрове¹⁰ чрез повишени пруденциални изисквания и по-строги правила за прозрачност. Правилата за държане и превеждане на държаните при посредник ценни книжа следва да бъдат хармонизирани на глобално равнище.
- **Засилване на международното сътрудничество в областта на надзора:** следва да бъдат създадени глобални колегии на надзорните органи, които да получат необходимите правомощия, за да бъдат ефективни. Надзорните органи следва да обменят добри практики и да насърчават глобалното сближаване на практиките.
- Съставът на **Форума за финансова стабилност (ФФС)** следва да бъде разширен преди срещата на върха на 2 април, за да могат в него да бъдат включени всички големи страни с бързоразвиващи се икономики и Европейската комисия.
- **Извършване на реформа на управлението на международните финансови институции:** на срещата на върха в Лондон следва да бъде договорен график за извършването на по-нататъшни реформи в управлението на Международния валутен фонд (МВФ) и на Световната банка. Системата за назначения на ръководни постове в тези две институции трябва да бъде преразгледана.
- **Укрепване на МВФ:** държавите-членки следва да участват съвместно във временното удвояване на ресурсите на МВФ. МВФ следва да укрепи извършвания от него надзор посредством задълбочаване на обхвата на темите от финансовия сектор, засилване на многостранния надзор и провеждане на многостранни консултации, включително относно начините за контролиран обрат на глобалните дисбаланси. Сътрудничеството с ФФС следва да бъде задълбочено и трябва да бъдат създадени ефективни съвместни механизми за ранно предупреждение. Членовете на ФФС и други държави от значение за системата следва да бъдат редовно оценявани от МВФ, а установените слабости — да бъдат включени в механизма за ранно предупреждение. Реформите следва да обхващат и вътрешните процедури и да гарантират, че важните заключения от извършвания от МВФ надзор са включени в Международния валутен и финансов съвет.
- **Развиване на Световната банка и на регионалните банки за развитие:** банките

¹⁰

Комисията ще направи скоро предложения за обмен на информация и прозрачност по отношение на въпросите на облагането вътре ЕС и с трети държави.

следва да проявяват гъвкавост при използването на инструментите, с които разполагат, за да мобилизират подпомагането, целящо намаляване на отражението от кризата, особено за уязвимите групи от населението. За техните дейности следва да бъде осигурено подходящо финансиране.

На срещата на върха следва да се **подкрепи балансираният растеж на глобалните пазари** чрез:

- **Отбелязване на напредък в глобалното възстановяване посредством непрестанно координиране на фискалните мерки** и на реалното им отражение в международен план. ЕС дава своя принос в глобалните усилия за възстановяване на растежа. Чрез международното сътрудничество следва да се гарантира, че настоящите фискални мерки са съвместими с дългосрочната фискална устойчивост. Освен това тези мерки следва да осигуряват достатъчно инвестиции в дългосрочни политики, като иновациите, образованието, енергийната ефективност и нисковъглеродната икономика. След като възстановяването на икономиката започне, целесъобразно е стимулите за макроикономиката да бъдат премахнати методично и координирано.
- **Насърчаване на отворената търговия** като допълнение на фискалния стимул. Държавите от Г-20 следва да се стремят към още по-голямо отваряне на световния пазар. От голямо значение е ранното приключване на търговските преговори от кръга от Доха въз основа на съществуващите преговорни текстове относно селското стопанство и индустриалните стоки. На срещата на върха в Лондон следва да бъде препотвърдена общата позиция срещу протекционизма в съответствие с ангажимента за запазване на статуквото, приет във Вашингтон, и механизма за ефективен мониторинг, установен в рамките на СТО. Партньорите от Г-20 следва да изразят колективната си решимост да изпълнят този ангажимент на най-високо политическо равнище.
- Стартиране на **многостранна инициатива относно търговското финансиране**, която би подкрепила усилията на групата на Световната банка и на други съответни многостранни агенции за развитие за разширяване на дейностите им по търговско финансиране.
- **Насърчаването на глобалното развитие** е част от решението на световната криза и е основа за мира и стабилността в целия свят. На срещата на върха в Лондон следва да се препотвърди ангажиментът за подкрепа на усилията на развиващите се страни за генериране на растеж и за подкрепа на борбата срещу бедността, по-специално чрез постигане на резултати по целите на хилядолетието за развитие. За да улесни активното участие на развиващите се страни в международната търговия, държавите от Г-20 следва да изпълнят ангажиментите си за помощ за търговията и да предоставят безмитен и безквотен достъп до пазарите си за най-слабо развитите страни.

6. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Настоящото съобщение посочва как Европейският съюз може да доразвие вече предприетите мерки за справяне с финансовата и икономическата криза. В момента ЕС навлиза в нов етап от изпълнението на плана си за възстановяване, като е необходимо да има ефективна координация на предприеманите мерки, за да се гарантира

постигането на най-добър ефект при подпомагането на предприятията, домакинствата и регионите в Европа. Настоящото съобщение отразява заключенията от проведената на 1 март дискусия на държавните и правителствените ръководители и подчертава, че възстановяването ще бъде по-лесно, ако мерките в една държава-членка бъдат изготвени така, че да предизвикат растеж в другите държави-членки. Ефективната координация ще превърне единния пазар в трамплин за възстановяването.

Комисията приканва Европейския съвет на пролетното си заседание:

- Да се договори за необходимостта от нов пакет от мерки за реформа във финансовия сектор, включващи нова рамка за надзор на финансовия сектор на ЕС, като този пакет ще се основава на работата на групата Дьо Ларозиер, и да вземе решение за основните елементи на тази нова рамка на заседанието на Европейския съвет през юни въз основа на допълнителни предложения на Комисията; да прикани Съвета и Европейския парламент да дадат приоритет на приемането на предложенията за регламент за финансовите услуги, които ще бъдат представени от Комисията през идните месеци;
- Да прикани държавите-членки да предприемат необходимите действия за гарантиране на дългосрочна финансова стабилност веднага щом икономическите условия позволяват това в съответствие с ревизирия Пакт за стабилност и растеж;
- Да прикани държавите-членки да ускорят прилагането на своите национални планове за възстановяване и структурните реформи;
- Да прикани държавите-членки да приложат общите принципи, изложени в раздел 3.2, когато формулират и прилагат мерки за укрепване на реалната икономика;
- Да прикани държавите-членки да подпомогнат ефективно хората да преодолеят кризата, като се основава на елементите за ефективни действия, очертани в настоящото съобщение;
- Да одобри процеса на подготовка на европейската среща на върха по въпросите на заетостта през май;
- Да одобри съвместната европейска позиция на срещата на върха на Г-20 в Лондон.